

Datum

2024-12-12

Adress

Diarienummer

GYVF-2024-4386

Yttrande

Till

Kommunfullmäktige

**Remiss angående Motion Lisa Stolpe (V) om att ansluta Malmö stad till Skånetrafikens ungdomsbiljett
STK-2024-1230**

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att svara på en motion från Lisa Stole (V) om att ansluta Malmö stad till Skånetrafikens ungdomsbiljett.

Ungdomsbiljetten är en biljett som Skånetrafiken tillhandahåller för ett valt åldersspann. Biljetten ger tillgång till resande i hela Skåne hela året, dygnet runt, mot en fast kostnad för kommunen per ungdom och per år.

Utifrån förutsättningar i nämndsbudget föreslår nämnden att kommunfullmäktige avslår motionen. Nämnden ser däremot fördelar med förslaget i relation till kommunfullmäktiges mål och ställer sig därför positiv till vidare utredning i staden avseende möjligheten till kollektivtrafik utan kostnad för barn och unga i Malmö.

Yttrande

Enligt lag (1991:1110) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor ansvarar hemkommunen för en elevs kostnader för dagliga resor mellan bostaden och skolan om eleven har rätt till studiehjälp enligt studiestödslagen och elevens färdväg mellan bostaden och skolan är minst sex kilometer. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Enligt förordning (1991:1120) om kommunernas skyldighet att svara för vissa elevresor får hemkommunen bestämma hur resorna ska ske.

Ungdomsbiljett är en kollektivtrafikbiljett som en kommun kan köpa åt alla ungdomar inom ett valt åldersspann som är folkbokförda i kommunen. Biljetten gäller dygnet runt, alla dagar, hela året, i hela Skåne. Ungdomsbiljetten ska inte blandas ihop med

Skolbiljetten. Skolbiljetten gäller också i hela Skåne, men ej på lördagar och söndagar, samt ej heller på sommarlovet. Idag har Malmö stad ett system där barn och unga som har mer än ett visst avstånd till sin skola får en skolbiljett. Avståndet varierar beroende på ålder. 5850 gymnasieungdomar i Malmö stad får idag skolbiljett enligt dagens system. I enlighet med nämndens beslut GYVF-2024-529 §84 utfärdas skolbiljetter till gymnasielever som har minst 5,8 km cykelvägsavstånd mellan skola och folkbokföringsadress.

FNs konvention om barnets rättigheter

Barnkonventionens artikel 31 om barns rätt till vila och fritid, lyfter barnets rätt att delta i lek och rekreativ verksamhet som är lämplig för barnets ålder, och att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Artikel 31 fastställer att konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållande av lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet samt för rekreativ- och fritidsverksamhet. Därtill framhåller Malmö stads policy för mänskliga rättigheter vikten av ett barnrättsbaserat synsätt i alla frågor som rör barn. Det innebär en tydligare utgångspunkt i barnets rättigheter och att varje barn ska ses som rättighetsbärare.

Malmö stads kommunfullmäktigemål 2024-2026

Malmö stads budget 2025 fastställer under målområdet En stad med goda uppväxtvillkor att ”Flera undersökningar har kunnat konstatera att unga Malmöbornas deltagande i kultur- och fritidsverksamheter skiljer sig stort åt beroende på kön och socioekonomiska förutsättningar. Denna ojämlikhet befästs redan i mellanstadieåldern och får direkta följder för barns och ungas hälsa och livskvalitet. [...] kommunens utbud och insatser för ungas kultur- och fritidsaktiviteter ska finnas i hela staden, även på lov och helger, med ett särskilt fokus på att nå de grupper som idag saknar en meningsfull fritid” (Malmö stads budget 2025, s.14).

Därtill lyfter Malmö stads budget att ”Alla kommunens verksamheter som möter barn och unga behöver fortsätta att utveckla sin samverkan kring det förebyggande arbetet med barnets bästa i fokus” (Malmö stads budget 2025, s.12).

Under målområdet En mer jämlik stad, understryker Malmö stads budget 2025 att ”(Malmö) där alla, oavsett plånbokens storlek, kan [...] ta del av kultur- och fritidsupplevelser som både berikar den enskilde och bidrar till sammanhållning” (Malmö stads budget 2025, s.22).

Malmökommissionen

En av åtgärderna som Malmökommissionen presenterade i sin slutrapport för att uppfylla målet att halvera barnfattigdomen till 2020, var att införa gratis kollektivtrafik för alla barn inom staden. Man argumenterade för att det var viktigt för barn att ”ha hela Malmö som sin vardagsarena”. Tillgänglighet beskrevs som ”ett betydelsefullt

redskap och en förutsättning för delaktighet som ligger utanför den nuvarande riksnormen, varför kommissionen betraktar barns tillgång till fri kollektivtrafik inom staden som angelägen”. Malmökommissionen ansåg också att fri kollektivtrafik för barn inom Malmö kunde bidra till ekologiskt hållbar utveckling (Malmökommissions slutrapport, s.61). Kommissionens förslag skiljer sig från motionärens förslag om att införa ungdomsbiljetten på så vis att ungdomsbiljetten ger möjlighet till fritt resande i hela region Skåne, inte bara inom staden. Hur kostnaden för fritt resande inom staden skiljer sig från kostanden för ungdomsbiljetten är inte klarlagt.

Andra kommuners erfarenheter

Enligt Malmökommissionens slutrapport har tolv skånska kommuner infört ungdomsbiljetten. Enligt kommungrupindelning 2023 framtaget av Skånes kommuner och regioner (SKR) är samtliga kommuner att betrakta som mindre stad/tätort eller landsbygdskommun. Majoriteten av kommunerna (tio av tolv) som idag har infört ungdomsbiljetten är dessutom pendlingskommuner. En pendlingskommun definieras som en kommun där minst 40 procent av den sysselsatta befolkningen pendlar.

Göteborgs stad erbjuder alla elever i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola som är folkbokförda i Göteborg kostnadsfritt skolkort inom Göteborg under läsåret (gäller vardagar kl.04.00-19.00). Kostnadsfritt fritidskort erbjuds dessutom alla elever i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola under läsåret (gäller vardagar kl.19.00-22.00). Göteborgs Stad erbjuder i tillägg alla elever från årskurs 6 i grundskolan och anpassad grundskola till årskurs 2 på gymnasiet och anpassad gymnasieskola kostnadsfritt sommarlovskort för kollektivtrafiken, juni – augusti (gäller dygnet runt i hela västra götalandregionen). Den samlade kostnaden för skolkortet och fritidskortet för stadens cirka 19 000 elever inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola under läsåret 2024/2025, ligger på ungefär 100 mkr per år. Sommarlovskortet kostar cirka 9,5 mkr för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (cirka 13 700 kort).

Ekonomiska konsekvenser

Enligt Skånetrafiken beräknas stadens sammanlagda kostnad för ungdomsbiljett till alla invånare mellan 13-19 års ålder kosta cirka 114 mkr. För gymnasieskolan uppskattas årskostnaden för ungdomsbiljett till samtliga elever i gymnasieskola, som är folkbokförda i Malmö (exklusive elever som har skolskjuts och inackorderingsbidrag), till cirka 71 mkr. Det kan jämföras med nuvarande regelverk där årskostnaden beräknas till 29 mkr (exklusive kostnader för administration).

Enligt fastighets- och gatukontorets dialog med Skånetrafiken ställer sig Skånetrafiken positiv till att gemensamt utveckla en Skolbiljett eller Ungdomsbiljett som är anpassad för Malmös behov.

Samlad bedömning

Med utgångspunkt i Barnkonventionen och Malmö stads kommunfullmäktigemål som redovisat ovan, ser förvaltningen behov av att vidta åtgärder för att stärka förutsättningarna för att barn och unga i Malmö ska få förbättrad tillgång till meningsfull fritid. Med utgångspunkt i Malmökommissionens slutrapport, bedömer gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att gratis kollektivtrafik för barn och unga kan bidra till meningsfull fritid hos barn och unga.

En stor del av Malmö gymnasieskolor är placerade centralt i staden, vilket innebär att många gymnasieungdomar går i en skola som är placerad utanför den egna bostadens närområde. Malmö stads budget 2025 framhåller att "Stadsplaneringen ska användas som ett verktyg för att överbygga fysiska barriärer och bryta segregation". Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen arbetar därför kontinuerligt med den geografiska platsens betydelse vid planering av både programutbud och nya gymnasieskolor i syfte att bidra till en blandad stad och minskad segregation. Ungdomsbiljetten kan därför bidra till förbättrade pendlingsförutsättningar för gymnasieelever i Malmö och därmed ytterligare stärka ungdomarnas rörlighet och delaktighet i staden.

Malmö stads budget 2025 betonar det kompensatoriska och förebyggande arbetets betydelse för att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden genomför tillsammans med andra nämnder, insatser för att främja barn- och ungas skolnärvaro. Inom gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens gymnasieskolor har rektor dessutom befogenhet att vid behov tilldela skolkort inom ramen för särskilt stöd till vissa elever om det bedöms gynna elevens skolgång. Ungdomsbiljett till alla inom åldersgruppen kan, enligt nämnden, bidra till att främja skolnärvaro för såväl elever med hög skolfrånvaro som elever som befinner sig i riskzon för ökad skolfrånvaro.

Förslaget skulle öka ungdomarnas rörlighet vilket är i enlighet med Malmökommissionens förslag och kommunfullmäktiges mål. Det skulle också medföra att de administrativa kostnader som idag ligger på skolförvaltningarna skulle försvinna och i stället administreras av Skånetrafiken. Motionens förslag innebär dock ökade kostnader som inom nämndsbudget skulle innebära ändrade prioriteringar där andra insatser som också bidrar till kommunfullmäktigemålen inte skulle kunna genomföras. Det är utifrån motionen oklart vilken nämnd som skulle bära kostnaden för ungdomsbiljetten.

Därtill lyfter Malmö stads budget 2025 att det ska vara lätt och tryggt att välja cykeln som transportmedel och att Malmö stad ska fortsätta arbetet med att utveckla cykelnätet och förbättra förutsättningarna för stadens cyklister (Malmö stads budget, s.17). Nämnden anser att pendling med cykel till och från skola kan vara hälsofrämjande för stadens barn och unga.

Utifrån förutsättningar i nämndsbudget föreslår nämnden att kommunfullmäktige avslår motionen. Nämnden ser däremot, som redan nämnt, fördelar med förslaget i relation till kommunfullmäktiges mål och ställer sig därför positiv till vidare utredning i staden avseende möjligheten till kollektivtrafik utan kostnad för barn och unga i Malmö.

Ordförande

Juan-Tadeo Espitia (S)

Förvaltningschef

Anneli Schwartz